आन्तरिक जाँच र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली (Internal check and Internal control system)

आन्तरिक जाँच

- >कार्य संपादनको शिलशिलमा हुन सक्ने त्रुटिहरुलाई कम गर्नका लागि आन्तरिक जाँच गरिन्छ,
- >आन्तरिक रुपमा सुधारका लागि गरिने लेखाजोखा नै आन्तरिक जाँच हो,
- >आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको एउटा महत्वपुर्ण अंश हो जसमा कारोबारका गर्दाका क्रममा Maker, Checkerतथा Approver का माध्यमबाट कमशः कारोबार सुरुवात गर्ने, सोको चेकजाँच गर्ने तथा कारोबार सम्पन्न गर्ने स्वीकृति प्रदान गरिन्छ।

- > कुनै इस्टिमेट तयारी गर्दा वा लेखा प्रणाली सम्पन्न गर्दा पनि तयार गर्ने, जाँच गर्ने र स्वीकृत गर्नेको नाम पद अनुसार गरिन्छ,
- > कुनै एउटा कर्मचारीले गरेको कार्य त्यो भन्दा माथिल्लो निकाय वा कर्मचारीले स्वतस्फुर्तरुपमा निरीक्षण गर्न मिल्ने व्यवस्था हुनाले कर्मचारीले गरेको जालसाजी तथा गल्ती अर्को कर्मचारीले सजिले पत्ता लाउन मिल्ने संयन्त्रको विकास हुन्छ।

- > कुनै कार्यमा एउटा मात्र व्यक्ति संलग्न भयो र कार्य संपादन गर्यो भने उसले गरेका कमिकमजोरी र गल्तिहरु पत्ता लगाउन गरिने लेखाजोखा नै आन्तरिक जाँच हो जो आफ्नै कार्यालयबाट गरिन्छ,
- >आन्तरिक जाँच एक कर्मचारी द्वारा सम्पन्न कार्यको पुनः परिक्षण गरिन्छ र यसको मूख्य उद्देश्य सम्भावित जोखिमहरु कम गरी सुधार गर्नु हो,
- >सुरुवाती चरणमा आन्तरिक जाँच सम्बन्धि कार्य सम्पन्न र दोस्रो चरणमा आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धि कार्य सम्पन्न गरिन्छ।

आन्तरिक जाँचको उद्धेश्य,महत्वर आवश्यकता

- >संभावित गल्ती तथा कमजोरी साथै जालसाजीलाई न्युनिकरण गर्ने,
- >भविष्यमा देखापर्न सक्ने दुर्घटना वा जोखिमहरुबाट जोगिन मद्दत गर्ने,
- >लेखा परीक्षण कार्यलाई सहज र सरल बनाउने,
- >नगद तथा सामानको मौज्दातको गलत प्रयोग वा बाँडफाँडलाई रोक्ने,
- >लेखा प्रणालीले प्रदान गर्ने सूचनाको बिश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्ने,

- >कार्यको जाँच हुनाले कर्मचारीमा असल नियतले कार्य गर्न नैतिक दवाव सृजना गर्ने,
- >एउटै काम धेरैले हेने हुनाले कार्य दोहोरिइ बढी खर्च र समय लाग्ने कार्यमा किम गर्ने,
- >नियन्त्रण र सन्तुलनको अवस्थाले गर्दा सुशासनमा वृद्धि हुने,
- >आन्तरिक र अन्तिम लेखा परीक्षणका लागू आधार तय गर्ने।

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

- >सार्वजिनक निकायको कार्यप्रणालीमा सुधार र वित्तीय सुशासन कायम गर्ने औजारको रुपमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई लिइन्छ,
- >उद्देश्य प्राप्तिको लागी कार्यसम्पादनको निर्धारित मानकसँग वास्तविक कार्यसम्पादनको अन्तर पहिचान गर्ने, अन्तर ल्याउने कारणहरूको विश्लेषण गर्ने र उक्त अन्तर कम गर्न सुधारात्मक कदमहरू अगाडी बढाउने कार्यलाइ नै नियन्त्रण भनिन्छ,

- >आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गरी सुशासन अभिवृद्धि गर्नु ने हो,
- >आन्तरिक नियन्त्रणले वित्तीय कारोबारलाई खुलस्त (Disclosers) बनाइ उपलब्ध स्रोतको मितव्ययी, प्रभावकारी र कार्यदक्षतापूर्वक उपयोगमा जोड दिन्छ,
- >यो कार्यसम्पादनलाई निर्धारित स्तरभन्दा बाहिर जान निदने र गइहालेमा त्यसलाई रोकि सुधार गर्ने व्यवस्थापकीय शैली।

- ►सार्वजिनक निकायको सेवा प्रवाह (लागत, लाभ, समय र गुणस्तरर दिगोपना), वित्तीय कारोबार (आर्थिक विवरण) को विश्वसनीयता र यथार्थता र स्रोत साधनको बैधानिक, विवेकशील,दक्षतापूर्ण र औचित्यपूर्णक्ष प्रयोगको अवस्था मूल्याङ्कन गर्न आन्तरिक नियन्त्रण आधार लिइन्छ,
- >प्रत्येक सार्वजिनक निकायले आफ्नो आन्तरिक नियन्त्रणको लागि नीति,कानुन र संयन्त्र बनाउनु पर्ने र लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने हुन्छ,
- >आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीले वित्तीय जोखिमहरु कम गर्न सहयोग गर्दछ,

- >सार्वजनिक निकायमा मितव्ययिता, पारदर्शिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र विश्वसनीयता हासिल गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई अपरिहार्य मानिन्छ,
- >आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ नियमावली, २०७७ र लेखा परीक्षण ऐन, २०७५ ले अन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने पक्षमा थप सुधार गरेको पाइन्छ,

- >कानुनद्वारा निर्धारित प्रिक्रिया पालना भए-नभएको भनी तालुक कार्यालयबाट निरन्तर रूपमा गरिने जाँच, सुपरीवेक्षण र अनुगमन नै आन्तरिक नियन्त्रण हो,
- >कुनै पनि सङ्गठनको कार्य सम्पादनलाई थप कुशल र प्रभावकारी बनाउन कार्यरत जनशक्तिको सहभागितामा तयार पारिएको सुधारको एक पद्दति हो,

- ▶प्रचलित कानुनले निर्धारण गरेको प्रिक्रिया प्रत्येक कार्यालय तथा कर्मचारीहरूले परिपालना गर्ने र सोको परिपालना भयो वा भएन भनी तालुक कार्यालय वा माथिल्लो पदाधिकारी वा अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट निरन्तररुपमा गरिने निरीक्षण सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन आन्तरिक नियन्त्रण हो,
- >यो निरन्तर चल्ने र स्वचालित भएमा हुन सक्ने कमिकमजोरीहरू हटाउन सहयोग प्रदछ,

- >उद्देश्य प्राप्तिका लागि रहन सक्ने जोखिमको पहिचान गरी जोखिम व्यवस्थापन हुने गरी नियन्त्रणको वातावरण तयार गर्दे निरोधात्मक वा उपचारात्मक उपाय अवलम्बन गर्न यस्तो पद्दती उपयोग हुने गर्दछ,
- >निकायको कार्यमा मितव्ययिता कार्यदक्षता प्रभावकारिता विश्वसनीयता वृद्धि गरी अपेक्षित नितजा हासिल गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली आवश्यक छ,

- The internal control system is considered as a tool to improve the functioning of public bodies and maintain financial governance.
- Control is the act of identifying the difference between the actual performance and the set standard of performance for achieving the objective, analyzing the causes of the difference and taking corrective steps to reduce the difference.

- The internal control system is to enhance governance by maintaining transparency and accountability.
- Internal control emphasizes economical, effective and efficient use of available resources by making financial transactions open (disclosers),
- A managerial style that does not allow this performance to go beyond the prescribed level and stops and corrects it if it does.

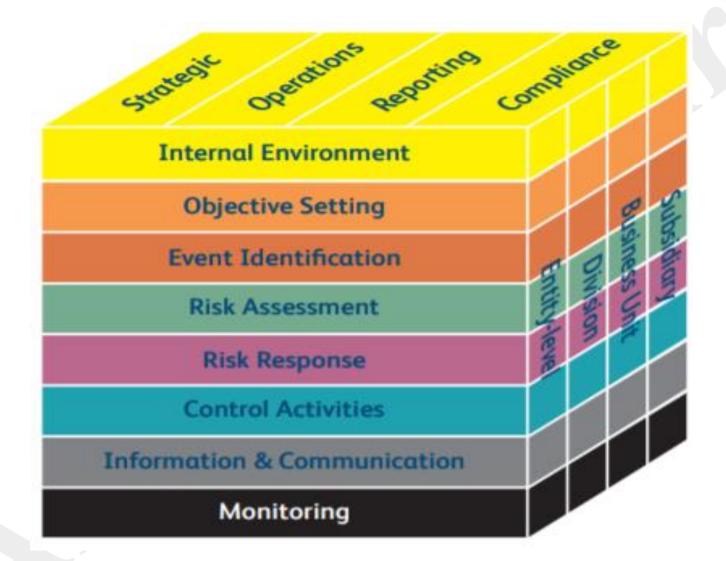
- The internal control basis is taken to evaluate the state of service delivery (cost, benefit, time and quality sustainability), reliability and authenticity of financial transactions (financial statements) and legal, prudent, efficient and reasonable use of resources.
- Every public body has to make policies, laws and mechanisms for its internal control and audit.
- >Internal control system helps to reduce financial risks,

- Internal control system is considered indispensable to achieve economy, transparency, efficiency, effectiveness and reliability in public bodies.
- ➤It means that the Financial Procedures and fiscal Responsibility Act, 2076 Regulations, 2077 and the Audit Act, 2075 have further improved the internal control system.

- Internal control is the continuous examination, supervision and monitoring by the monitoring office to see whether the procedure prescribed by the law is followed or not.
- ➤It is a method of improvement prepared with the participation of the working people to make the performance of any organization more efficient and effective.

- The procedure determined by the prevailing law is to be followed by every office and employees and whether it is followed or not, the inspection, supervision and monitoring by the concern office or higher officials or authorized officials is an internal control.
- It helps to eliminate the shortcomings that may occur if it is continuous and automated,

- Internal control is used to identify the risks that may exist to achieve the objective and to prepare a control environment so as to manage the risk and adopt preventive or remedial measures.
- An internal control system is necessary to achieve the expected results by increasing economy, efficiency, effectiveness and reliability in the work of the agency.

<u>आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको महत्व र</u> <u>आवश्यकता</u>

- √ सार्वजिनक स्रोतको बैधानिक, विवेशील, दक्षतापूर्ण र औचित्यपूर्ण रूपमा उपयोग गर्न,
- √प्रचलित नीति, नियम र कानुनहरूको प्रभावकारी रूपमा पालना गराउन,
- √लक्ष्य र उदेश्य तोकिएको समयमा नै हासिल गर्न,
- √कार्य सम्पादनमा मितिव्ययता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता हासिल गर्न,
- √जनता प्रति उत्तरदायी भई जबाफदेहिता वहन गर्न,

- √सेवा प्रवाहलाई छिटो छरितो र गुणस्तरीय बनाउन,
- √नैतिक, आर्थिक, कुशल र प्रभावकारी कार्यसञ्चालन प्रणाली स्थापना गर्नका लागि,
- √सम्भावित जोखिम र त्रुटिहरू नियन्त्रण गर्न,
- √ सार्वजनिक सम्पत्तिको उपयोगमा सुशासन कायम गर्न,
- √श्रोत तथा साधनहरूको हानि नोक्सानी, दुरुपयोग र क्षति हुनबाट जोगाउन,

- √सेवा प्रवाहमा जनविश्वास कायम गर्न,
- √व्यवस्थापनबाट हुनसवने कमी-कमजोरीहरू तथा जोखिमलाई पहिचान गरी सजग गराउने,
- √ अनियमित कृयाकलाप नियन्त्रण गर्ने,
- √कार्यसन्चालनमा दक्षता तथा प्रभावकारीता ल्याउने,
- √वित्तीय प्रतिवेदको आश्यकता विश्वसनीयता र प्रभावकारिता बढाउन,

- √संगठनका बिभिन्न कृयाकलाप बीचमा एकरुपता ल्याई कार्यगत एकता कायम गर्ने,
- √हिसाव किताव तथा बित्तीय बिबरणहरूको सत्यता र बिश्वासिनयत बढाउने,
- √संस्थागत सुशासन कायम गर्ने
- √अन्तिम लेखा परीक्षणका लागि आधार तयार पार्न,
- √लेखापरीक्षण प्रणालीलाई सरल,सहज,उपयोग र प्रभावकारी बनाउन।

- To use public resources in a legal, prudent, efficient and reasonable manner,
- To effectively comply with prevailing policies, rules and laws,
- To achieve the goals and objectives within the stipulated time,
- To achieve economy, efficiency and effectiveness in performance,
- To be accountable to the people,

- To make service delivery fast, efficient and quality,
- To establish an ethical, economic, efficient and effective operating system,
- To control potential risks and errors,
- To maintain good governance in the use of public property,
- To prevent loss, misuse and damage of resources and equipment,

- To maintain public trust in service delivery,
- To enhance the reliability and effectiveness of financial reporting,
- To prepare the basis for the final audit,
- To make the audit system simple and easy to use and effective.

Update articulates principles of effective internal control

Control Environment

Risk Assessment

Control Activities

Information & Communication

Monitoring Activities

- 1. Demonstrates commitment to integrity and ethical values
- 2. Exercises oversight responsibility
- 3. Establishes structure, authority and responsibility
- 4. Demonstrates commitment to competence
- 5. Enforces accountability
- 6. Specifies suitable objectives
- 7. Identifies and analyzes risk
- 8. Assesses fraud risk
- 9. Identifies and analyzes significant change
- 10. Selects and develops control activities
- 11. Selects and develops general controls over technology
- 12. Deploys through policies and procedures
- 13. Uses relevant information
- 14. Communicates internally
- 15. Communicates externally
- 16. Conducts ongoing and/or separate evaluations
- 17. Evaluates and communicates deficiencies

बैंकिड कारोवारमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली (Internal Control System in Banking Transactions)

- >बेंक तथा बित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन मार्फत प्रमुख कार्यकारी अधिकृत र संचालक समितिको काम कर्तब्य र अधिकार तोकिएको,
- >विभिन्न विषयगत नीति मार्फत पर्याप्त मात्रामा आन्तरीक नियन्त्रण प्रणाली मजवुत बनाउने कानुन रहका,
- >नियामक निकायद्वारा जारी निर्देशिका बमोजिम नियन्त्रण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न् पर्ने व्यवस्था रहेको,

- >नेपाल राष्ट्र बैंकद्धारा ईजाजतपत्र प्रदान गरिएका संस्थाको संस्थागत शुसासन, संचालकले गर्न हुने तथा नहुने काम,कर्मचारीको आचारसंहिता सन्दर्भमा निर्देशन जारी गरिएको,
- >बैंकको संचालक समितिबाट पर्याप्त मात्रामा आन्तरिक नियमावली जारी गरिएको जस्तैः

- >कर्मचारी विनियमावली,
- > जोखिम व्यवस्थापन नीति, कर्जा लगानी नीति,
- >कर्मचारी आचार संहिता सम्बन्धी व्यवस्था,
- > आन्तरिक लेखा परीक्षण निर्देशिका,
- >कार्यसंचालन निर्देशिका
- >Insider Trading को कार्य गर्न नहुने व्यवस्था रहेको,

संस्थागत व्यवस्था

- >आन्तरीक लेखा परीक्षण बिभागको स्थापना गरिएको,
- >सम्पत्ति दायित्व व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था भएको,
- >केन्द्रिय बैंकद्धारा समय समयमा अनुगमन र मूल्यांकन सम्बन्धी व्यवस्था,
- >महालेखा परीक्षकद्धारा अन्तिम लेखा परीक्षण हुने व्यवस्था रहेको,
- >NRB मा Financial intelligence Unit को स्थापना गरिएको छ,
- >अन्य बिषयगत समितिको व्यवस्था हुने गरेको।

कार्यगत व्यवस्था

- >एक जनाले तयारको भौचर लगायत कागजात ऋस चेकिङ्ग हुने र स्वीकृति हुने व्यवस्था रहेको अर्थात चेकर र मेकरको व्यवस्था हुने,
- >सामान कार्यस्थलबाट बाहिर पठाउँदा सुरक्षाकर्मीद्धारा गेट पास लिएर मात्र पठाउने,
- >बार्षिक रुपमा कार्य क्षमता मूल्यांकनको व्यवस्था रहेको छ,
- ➤Go AML software मार्फत सम्पत्ति शुद्धिकरण कृयाकलापलाई निरुत्साहित गर्ने गरिएको,

- >स्पष्ट रुपमा जिम्वेवारी र उत्तरदायित्व तोकेर काम लगाउने गरिएको,
- >तोकिएको समयमा आन्तरिक लेखा परीक्षण हुने व्यवस्था रहेको,
- >Internal risk assessment को व्यवस्था रहेको,
- >सामान खरिद गर्ने निकाय र बुभिलिने निकाय फरक हुने गरेको,
- >कर्मचारीहरुलाई Force Leave दिने व्यवस्था गरिएको छ
- >सुपरिवेक्षक र पुनरावलोकन कर्ता तोकिने व्यवस्था रहेको।

- The duties and powers of the Chief Executive Officer and Board of Directors are specified through the Bank and Financial Institutions Act.
- There are laws to adequately strengthen the internal control system through various thematic policies,
- There is a provision to manage the control system according to the guidelines issued by the regulatory body,

- Instructions have been issued regarding the institutional governance of the institutions licensed by Nepal Rastra Bank, the duties to be done and not to be done by the director, and the code of conduct of the employees.
- Adequate internal regulations have been issued by the board of directors of the bank such as:

- ➤ Staff Regulations,
- ➤ Risk Management Policy, Debt Investment Policy,
- ➤ Provisions regarding Code of Conduct for Employees,
- ➤ Internal Audit Manual,
- ➤ Operational Directory
- There is a rule that insider trading should not be done.

Institutional Provision

- Established Internal Audit Department,
- ➤ Asset Liability Management Committee is in place,
- Arrangements for monitoring and evaluation by the Central Bank from time to time,
- There is provision for final audit by the Auditor General,
- A Financial Intelligence Unit has been established in NRB.
- There are arrangements for other subject committees.

Functional Provision

- There is a system of cross checking and approval of documents including vouchers prepared by one person, that is, there is a system of checker and maker.
- ➤ When sending the goods out of the work place, they should only be sent with a gate pass by the security personnel,
- There is an arrangement for performance appraisal annually.
- Through Go AML software to discourage money laundering activities,

- Clearly assigned responsibility and accountability,
- There is a provision for internal audit at the specified time.
- There is a system of internal risk assessment,
- The entity purchasing the goods and the receiving entity are different,
- Arrangements have been made to give Force Leave to the employees
- There is a system for appointing supervisors and reviewers.

आन्तरिक नियन्त्रणका प्रकारहरू

Preventative Control (रोकथाम)

- काम कर्तव्य र अधिकारको स्पषष्ट बाँडफाँड,
- अख्तियारीको प्रत्यायोजन,
- स्वविवेकीय अधिकार माथि निगरानी,
- चेक जारी गर्दा दोहोरो हस्ताक्षरको व्यवस्था,
- बस्तु निष्ठ प्रतिवेदन प्रणाली,
- उपयुक्त Password को व्यवस्था गर्ने।

- Clear division of duties and responsibilities,
- ➤ Delegation of authority,
- >Oversight of discretionary rights,
- >Arrangement of double signature while issuing cheques,
- ➤ Objectivity Reporting System,
- >Set up a suitable password.

Detective Control (थाहा नपाउने गरी)

- आर्थिक विवरणहरुको भिडान(बैंक रिकन्सिलेसन लेजर र सव लेजर),
- जिन्सी निरीक्षणका साथू भौतिक परीक्षण,
- दैनिक प्रतिवेदन प्रणालीका माध्यमबाट निरीक्षण,
- जिन्सी खाताहरुको स्थलगत निरीक्षण,
- प्राविधिक चेक जाँच।

- ➤ Reconciliation of Financial Statements (Bank Reconciliation Ledger and Sub Ledger),
- > Physical examination along with chemical inspection,
- > Monitoring through daily reporting system,
- ➤On-site inspection of bank accounts,
- Check the technical check.

Corrective Control (सुधारात्मक)

- उपयुक्त ढङ्गले तथ्याङ्क भण्डारण गरी Back up राख्ने,
- बीमाको व्यवस्था गर्ने,
- तालिम र अभिमूखिकरण समय समयमा आयोजना गर्ने,
- तथ्य पुष्टि गरेरमात्र डेटाहरु राख्ने,
- उपयुक्त तरिकाबाट सामानहरूको बर्गीकरण गरी स्थान्तरण गर्ने।

- >Storing and backing up data in an appropriate manner,
- >Arranging insurance,
- Conduct training and orientation from time to time,
- > Retaining data only after verifying the facts,
- Sorting and transferring goods in an appropriate manner.

संगठनात्मक उदेश्य

सुचना र संचार

अनुगमन र मुल्याङकन

•नतिजामुखी M & E

नियन्त्रण कृयाकलाप

•ऐन,नियम,निर्देशिका तर्जुमा र प्रभावकारी कार्यान्वयन

जोखीम क्षेत्रको पहीचान

- Volume of Transaction
- Volue of Transaction
- Complexity of System
- Sensitivity of System
- Control Environment

नियन्त्रणको वातावरण

- management functions,
- behaviour and attitudes,
- actions to prevent and detect fraud and error,
- commitment to ethical values and competence.

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रकृया (Process of internal control system)

□नियन्त्रणको वातावरणः

कार्य प्रकृति, लक्ष्य, उदेश्य तय गर्ने र स्पष्ट जिम्मेवारीको विभाजन गर्ने, नियन्त्रणका लागि नीति, कानून, विधि र प्रकृयाको तय गर्ने।

□जोखिमको क्षेत्र पहिचानः

स्रोत साधनको प्रयोग गर्दा आउन सक्ने जोखिमका क्षेत्रहरूको पहिचान र कर्मचारीहरूको क्षमता, दक्षता र निष्ठा र नैतिकता जस्ता पक्षको जानकारी तथा पहिचान गर्ने।

□नियन्त्रण क्रियाकलापः

नियन्त्रण प्रणालीलाई कानून र प्रकृया बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने।

□सूचनाको आदन प्रदानः

सरोकारवालाहरुसँग संचार गर्ने।

□अनुगमन तथा मूल्यांनः

नियमित अनुगमन मूल्यांकन गरी पृष्ठपोषण लिने।

Control environment:

Determining work nature, goals, objectives and clear division of responsibilities, determining policies, laws, methods and procedures for control.

Identification of areas of risk:

Identifying the areas of risk that may come from using resources and information and identifying aspects such as the ability, efficiency and integrity and ethics of employees.

Control activities:

Implement the control system according to law and procedure.

Provision of information

Communicate with stakeholders.

Monitoring and Evaluation:

Regular follow-up assessment and follow-up.

नियन्त्रणको विशेषता (Characteristics of

- control)
  >यो कार्यसम्पादनलाई निर्धारित लक्ष्यबाट पुर्याउने औजार हो,
- >यो कार्यसम्पादनलाई निर्धारित लक्ष्यबाट पर जानबाट रोक्ने विधि हो,
- >कार्यसम्पादनको गुणस्तर वृद्धि गर्ने औजार हो,
- >व्यवस्थापनको आधारभुत कार्य हो,
- >कार्यान्वयन प्रिक्रया र सोको सुधारमा केन्द्रित व्यवस्थापकीय कार्य हो,
- >व्यवस्थापनको निरन्तर, गतिशिल एवं सर्वव्यापी प्रक्रिया हो,
- >निर्देशनको कार्यान्वयन गर्ने औजारको रुपमा रहेको हुन्छ।

- It is a tool to drive performance from set goals,
- >It is a method of preventing performance from deviating from set targets.
- A tool to improve the quality of performance,
- The basic function of management,
- ➤It is a managerial function focused on the implementation process and its improvement.
- Management is a continuous, dynamic and comprehensive process,
- It exists as a tool for the implementation of instructions.

नियन्त्रण प्रक्रिया/विधि (Control Procedures/Methods)

- कार्यमान स्थापना,
- कार्यसम्पादन मापन,
  - अन्तर विश्लेषण,
- सुधारात्मक कदम।

कार्यमान स्थापना

सुधारात्मक कदम

कार्यसम्पादन मापन

अन्तर विश्लेषण

Setting Standards

Corrective Action

Performance Measurement

Gap Analysis

आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीका समस्याहरू

(Problems of Internal control system problems)

- >नियन्त्रण प्रणाली कमजोर हुँदा स्रोतहरूको दुरुपयोग बढदे जानु,
- >नीतिहरू र प्रिक्रयाहरूको प्रयास मात्रमा ज्ञान नहुनु,
- > आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली औपचारिकतामा सिमित हुन्,
- >कर्मचारीमा सघन किसिमका प्रशिक्षणले अभाव हुनु,
- >कर्मचारीहरुमा Ethics and Integrity को अभाव हुनु,
- >सम्भावित जोखिम मूल्याङ्कन प्रभावकारी ढंगले मूल्यांकन गर्न नसक्नु,

- >कार्यहरूको विभाजनको वैज्ञानिक र वस्तुनिष्ठ ढंगले नहुनु,
- >निगरानी वा मूल्यांकनका माध्यमले समयमे त्रुटि पत्ता लगाउन नसक्नु,
- >आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई सूचना प्रविधिसँग आवद्ध गर्न नसक्नु,
- >आन्तरिक लेखा परीक्षणका सुझावहरुको कमजोर कार्यान्वय हुनु,
- >सबै कर्मचारीहरुलाई कार्य विवरण उपलब्ध हुन नसकनु।

- ➤ When the control system is weak, abuse of resources increases,
- ➤ Inadequate knowledge of policies and procedures;
- ➤Internal control systems are limited to formality,
- Lack of intensive training in staff,
- Lack of Ethics and Integrity in employees,
- ➤ Inability to assess potential risk effectively;

- Lack of scientific and objective division of tasks,
- Failure to detect errors in a timely manner through monitoring or evaluation;
- Failure to integrate internal control systems with information technology;
- ➤ Poor implementation of internal audit recommendations;
- ➤ Job description not available to all employees.

सरकारी कार्यालयहरू आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली Government Offices Internal Control System

- >सरकारी कार्यालयहरूमा आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई अनिवार्य गरिएको छ,
- > जसले खर्चहरूको नियमित अमुगमन र मूल्यांकन गर्दछ
- >कर्मचारीहरूका कार्य र जिम्मेवारीहरू स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरी कार्यहरूको विभाजन गरिएको छ,
- >तीन तहका सरकारहरु वीचमा बजेट, योजना र परियोजना बीचमा समन्वय र सहकार्यको व्यवस्था छ,

- >सरकारी योजनाहरू र परियोजनाहरूको नियमित अनुगमन र मूल्यांकन गरिन्छ,
- >नीतिहरू र प्रिक्रियाहरूको पालना गर्न सुनिश्चित गर्न प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू संचालन गरिन्छ,
- >राष्ट्रिय योजना आयोग र मन्त्रालयका अनुगमन र मूल्यांकन महाशाखाहरुले समन्वयमा सहजीकरण गरेको अवस्था छ,
- >खर्चहरूको लागि छुट्याइएको बजेटलाई अनुगमन गर्न बजेट नियन्त्रण प्रणालीको प्रयोग गरिन्छ,

- >सरकारी कोषको दुरुपयोग रोक्न कार्यमूलक लेखापरीक्षण गरिन्छ,
- >डेटा प्रविष्टि र प्रशोधनमा त्रुटिहरू न्यून गर्न दोहोरो लेखा प्रणालीको प्रयोग गरिन्छ,
- >अनियमितता र भ्रस्टाचार रोक्न अनुगमन र मूल्यांकन प्रिक्रियाहरूलाई सुधार गरिन्छ,
- >नागरिक समाज र खोजमूलक पत्रकारिताले पनि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई बलियो बनाउन सहयोग गरेको छ,

- >लेखापरीक्षण प्रतिवेदनहरूलाई सार्वजनिक गरी पारदर्शिता कायम राखिन्छ,
- >समन्वय, सहकार्य र साझेदारीलाई प्रवर्द्धन गर्न कानूनी व्यवस्था रहेको छ,
- >सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी कामकाजलाई थप प्रभावकारी र पारदर्शी बनाइन्छ।

- Internal audit has been made mandatory in government offices, The roles and responsibilities of employees are clearly defined and the division of labor is divided.
- There is a system of coordination and cooperation between the three levels of government, budget, plan and project.

- ➤ Government Plans and projects are regularly monitored and evaluated;
- Conduct training programs to ensure compliance with policies and procedures,
- The monitoring and evaluation divisions of the National Planning Commission and the Ministry have facilitated for coordination.

- Functional audits are conducted to prevent misappropriation of government funds,
- A double-entry bookkeeping system is used to minimize errors in data entry and processing.
- Monitoring and evaluation processes are improved to prevent irregularities and corruption,
- Civil society and investigative journalism have also helped to strengthen the internal control system.

- Audit reports are made public to maintain transparency.
- Legal arrangements are in place to promote co-ordination, co-operation and partnership.
- By using information technology, operations are made more efficient and transparent.